

Čo by malo dieťa ovládať pri vstupe do základnej školy?

Fyzická zrelosť

- hmotnosť cca 20 kg;
- výška cca 120 cm;
- dobrý zdravotný stav;
- dobrá telesná zdatnosť;

Psychická zrelosť

Zraková oblasť

- **Orientácia v priestore**
 - dokáže sa orientovať podľa pojmov hore - dole, vpredu - vzadu, nad - pod, na – do, v, vedľa, pred – za, uprostred, medzi;
 - vie určiť, čo je prvý, posledný, nasledujúci, predposledný, prostredný;
 - dokáže určiť, kde je vpravo – vľavo (na svojom tele, na obrázku, predmetov, v okolí), kombináciu dvoch kritérií, napr. vpravo dole a pod.;
 - určí vzdialenosť a smer – blízko, ďaleko, najbližšie, najďalej, šikmo, rovno;
 - orientuje sa vo svojom prostredí, v blízkom okolí, v škole;
- **Vnímanie telesnej schémy**
 - vníma vlastné telo (výšku, hmotnosť, jednotlivé časti, proporcionalitu, a pod.);
 - vie pomenovať jednotlivé časti tela, niektoré orgány;
 - rozlišuje pohlavia;
- **Ľavo-pravý pohyb očí**
 - udrží smer pohybu očí zľava doprava, zhora dole;
 - menuje alebo radí predmety (obrázky) do radu, pod seba;
- **Zrakové rozlišovanie**
 - rozlišuje predmety podľa vonkajších znakov (farby, veľkosti, tvaru);
 - rozlišuje predmety podľa materiálu (napr. drevo, sklo, textil, plast,...);
- **Rozlišovanie figúry a pozadia**
 - vyhľadá konkrétny objekt na obrázku;
 - rozlíši niekoľko navzájom sa prekrývajúcich prvkov (konkrétnych obrázkov, geometrických tvarov, písmen);
 - rozlíši tvary na odlišnom pozadí (inak farebnom, šrafovanom, a pod.);
- **Rozlišovanie podobných a stranovo obrátených tvarov**
 - vyhľadá a spojí do skupín alebo dvojíc predmety alebo obrázky rovnakého tvaru;
 - nájde odlišné tvary (líšiace sa viacerými detailmi);
 - rozlíši tvary stranovo obrátené (podľa horizontálnej aj vertikálnej osi);
- **Zraková analýza a syntéza**
 - zloží obrázky (puzzle) s predlohou aj bez predlohy;
 - dokončí obrázky (dokreslením, vyhľadaním príslušného dielu, dolepením a pod.);
 - dokáže skladať aj podľa vlastnej fantázie (z rôznych stavebníc a pod.);
- **Zraková pamäť**
 - zapamätá si, ktorá predmet alebo obrázok chýba (3-6 predložených prvkov), prípadne čo sa zmenilo (napr. poradie alebo počet prvkov);

Sluchová oblasť

- **Počúvanie, vnímanie zvukov**
 - dieťa dokáže počúvaním identifikovať okolité zvuky (v miestnosti, v prírode, vo vlastnom tele, v hudbe, ...);
 - dokáže zvuk rozlíšiť z hľadiska zvukovej citlivosti (príjemný – nepríjemný, hlasný – tichý, a pod.);
 - dokáže počúvať rozprávané, čítané aj spievané;
 - spozná známe piesne podľa melódie;
- **Sluchová orientácia**
 - lokalizuje najprv pohybujúci zdroj zvuku, potom zdroj, ktorý vydáva zvuk a zároveň sa pohybuje (dieťa sa snaží určiť smer pohybu a približnú vzdialenosť – blízko, ďaleko);
- **Sluchové rozlišovanie**
 - porovnáva slová a dvojice slabík;
- **Sluchová analýza a syntéza**
 - rozkladá slová na slabiky a naopak;
 - identifikácia hlásky v slove (najprv sa zameriavame na určovanie hlásky na začiatku slova, potom poslednej hlásky, prípadne hlásku v slove – či obsahuje danú hlásku, slabiku);
 - zloží slovo z jednotlivých hlások (p-e-s; k-o-z-a)
- **Sluchová pamäť**
 - zapamätá si vetu z 5 slov, radu nesúvisiacich slov (4-6), alebo aj rad čísiel (3-4);
 - zapamätá si krátku báseň (4 verše), pieseň, porekadlo;
- **Vnímanie a reprodukcia rytmu**
 - vníma a napodobňuje výrazné rytmické hudby;
 - pozná a vie sa naučiť básničky, pesničky, riekanky, a pod.;

Motorická oblasť

- **Zásady postupu pri rozvíjaní motorických zručností**
 - pri manipulácii postupovať od väčších predmetov k menším, drobnejším;
 - od veľkých pohybov postupne prechádzať k menším, jemnejším;
 - postupovať od jednoduchších pohybov k zložitejším;
- **Oblasť hrubej motoriky, dieťa zvláda**
 - stoj, predklon, kľak, sed, drep;
 - chôdzu vpred, vzad, do strán, po šikmej ploche, po schodoch nahor a dole, beh;
 - udržanie rovnováhy (statická – stoj na špičkách, na jednej nohe; dynamická – chôdza po čiare, po zvýšenej ploche, po špičkách, skoky, poskok na jednej nohe);
 - lozenie vpred, vzad, plazenie po bruchu;
 - kotrmelec, točenie sa dokola;
 - manipulácia s loptou (chytanie, podávanie, hádzanie lopty, driblovanie, kopanie do lopty);
- **Oblasť jemnej motoriky (vrátane hovoriadiel, mimiky, pohyblivosti jazyka, gymnastiky tváre, pier, svalstva tváre, mikromotoriky očných pohybov)**
 - dokáže manipulovať s drobnými predmetmi (skladanie, triedenie, navliekanie, tvarovanie,...);
 - zvláda strihane, krájanie, vykrajovanie, lepenie, modelovanie, vytrhávanie, sypanie, prelievanie, skrútkovanie, obliekanie, obúvanie, zapínanie, šnurovanie, ...;
- **Oblasť senzomotoriky**
 - dieťa je schopné audiomotorickej a vizuomotorickej koordinácie (tj. prepojenie ucho - ruka, dieťa má napr. reagovať na určitý sluchový signál, prepojenie oko – ruka, napr. prekresľovanie tvarov podľa predlohy);
- **Oblasť motorickej koordinácie**
 - dieťa je schopné súhry jednotlivých pohybov, vrátane schopnosti rytmickosti – napr. pochodovanie do rytmu;
- **Oblasť lateralita**
 - pri vstupe do ZŠ by už mala byť vyhranená lateralita ruky (dominantná ruka)

- **Oblasť grafomotoriky** (uvoľnenie kĺbov ruky, postavenie ruky, správny úchop písadla – štipkový úchop, plynulosť ťahu, tlak, sedenie)
 - dieťa by malo zvládať obťahovanie, vyfarbovanie bez prekračovania cez líniu, kreslenie podľa predlohy (rôzne tvary, jednoduché obrázky);
 - malo by dokázať obtiahnuť a nakresliť základné grafické prvky (zvislá/vodorovná čiara, šikmá, spájanie bodov, kruh, ovál, oblúk, vlnovka, špirála, slučka, zátrh);
 - malo by vedieť nakresliť postavu, dom, auto, strom, voľnú kresbu, alebo kresbu na určitú tému;

Pamäť

- dieťa dokáže napodobniť pohyb, tvar (pamäť pohybová, tvarová, napr. v grafomotorickej oblasti);
- vybavuje si minulé skúsenosti;
- zopakuje pokyn, rad slov, čísiel (krátkodobá pamäť);
- pamätá si dlhodobo rôzne informácie, má vedomosti adekvátne predškolskému veku a pamätá si ich (pamäť dlhodobá);

Reč

- **Receptívna zložka**
 - rozumie bežne hovorenej reči – väčšine výrazov;
 - reaguje na pokyny dospelého;
- **Expresívna zložka**
 - adekvátne naviaže rečový kontakt;
 - sformuluje otázku;
 - zmysluplne odpovie na otázku – celou vetou;
 - vyjadrí myšlienku;
 - porozpráva jednoduchší príbeh (rozprávku), popíše obrázok (situáciu);
 - rozpráva väčšinou gramaticky správne (používa všetky druhy slov, v správnom tvare, slovoslede, v čase – prítomno, budúcom aj minulom);
 - rozpráva v rozvíjajúcich vetách;
 - má správnu zrozumiteľnú výslovnosť;
 - má dostatočnú aktívnu slovnú zásobu – vie pomenovať väčšinu toho, čo ho obklopuje;

Myslenie

- **Analyticko-syntetická činnosť**
 - rozloží celok na časti a naopak
- **Konkretizácia, zovšeobecňovanie**
 - vie uviesť konkrétne príklady, pracuje s konkrétnymi pojmami;
 - určí spoločné prvky, začína tvoriť nadradené pojmy (pes + mačka = zvieratá)
- **Vzťahy – porovnávanie, protiklady, súvislosti**
 - rozumie pojmom a súvislostiam – veľký/malý, väčší/menší, veľa/málo, viac/menej, rovnako, spolu, o jeden viac, o jeden menej, všetko/nič, niečo, niektorý, žiadny, krátky/dlhý, kratší/dlhší, plný/prázdny, úzky/široký, nízky/vysoký, ľahký/ťažký;
- **Vzťahy časové**
 - vie priradiť činnosti obvyklé pre rôzne denné obdobie, ročné obdobie;
 - zoradí obrázky podľa dejovej postupnosti;
 - rozumie pojmom: predtým, potom, teraz, najprv, naposledy, nakoniec, skoro, neskôr, ...
 - rozlišuje pojmy: včera, dnes, zajtra;
 - aspoň čiastočne sa orientuje v dňoch v týždni;
- **Analógie**
 - dokáže triediť na základe podobnosti, podľa rôznych kritérií (vonkajších tvarov, druhu, určitej vlastnosti, funkcie);
- **Logický úsudok**

- vie zmysluplne odpovedať na otázky typu: Čo urobíš keď máš hlad, smd/je ti zima, teplo/ si unavený,-á/ rozleješ čaj, rozbiješ hrnček/uvidíš plakať kamaráta?;
Čo je správne, zlé? – je citrón sladký?, je lyžica menšia ako lyžička?, je morská voda slaná?, je v lete sneh?;

Pozornosť

- dokáže sa sústrediť na činnosť minimálne 10-15 minút;
- udrží pozornosť aj pri činnosti, ktorá ho nebaví (pod vedením dospelého), aspoň 10 minút;
- dokončí začatú činnosť;

Vedomosti

- dieťa vie, ako sa volá, koľko má rokov, ako sa volajú členovia rodiny;
- k čomu slúžia bežné veci, náradie;
- ako sa volá naše hlavné mesto;
- aké povolanie majú rodičia, rozlišuje rôzne povolania;
- pozná aspoň 5 domácich zvierat, rastlín, dopravných prostriedkov;
- rozumie bežným životným javom, okolnostiam (zmeny počasia, cestovanie,..);
- orientuje sa v čase, čiastočne aj v dňoch v týždni, ročnom období, prípadne aj v mesiacoch;

Sociálna zrelosť

- vie sa odpútať od rodiny;
- podriadi sa autorite;
- čiastočne zvláda svoje emócie (nereaguje krikom, plačom,...);
- pri komunikácii udržiava očný kontakt;
- dodržiava základné pravidlá spoločenského správania (vie sa pozdraviť, osloviť, požiadať, poďakovať, vyjadriť súhlas, nesúhlas, vyká dospelým);
- dodržiava dohodnuté pravidlá (hry, súťaží v triede,...);
- je samostatné v hygiene (WC, umývanie, fákane nosa), sebaobsluže, obliekaní (samé sa oblečie, obuje, zapne si gombíky, zips, zaviaže si šnúrky), stolovaní (používa príbor, naleje si nápoj);
- udržuje poriadok (uprace si pracovné miesto – hračky na svoje miesto, pripraví pomôcky, a pod.);
- vyrovnáva sa neúspechom, vydrží okamžité nesplnenie svojich prianí, prispôsobí sa danej situácii;
- zapája sa medzi ostatných (nie je nebojácne, úzkostné, správa sa priateľsky);
- je ohľaduplné (delí sa o veci, dokáže počkať, vystriedať sa, dohodnúť sa, pomôcť druhým, ...);
- je väčšinou samostatné (má svoj názor, splní jednoduchú úlohu, ..);
- zvláda bežné praktické činnosti a situácie (nakupovanie, telefonovanie, ...);
- vykonáva drobné domáce práce, upratovanie, stará sa o domáce zvieratko, ...;
- správa sa primerane doma aj na verejnosti.